

Prof. Dr. Patyi András, a Kúria elnökhelyettesének felszólalása a Kúria szerepéről az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása terén

Excellenciás Hölgyeim és Uraim, tisztelt Vendégek!

A Kúria vezetése nevében én is örömmel köszöntöm Önöket ezen a munkareggelin. Varga elnök úr köszöntőjét követően röviden szeretném bemutatni azt a szerepet, amit a Kúria a bíróságok egységes esetjogának biztosítása terén betölt.

Az egységes jogalkalmazás és jogértelmezés **az alkotmányos állam és a jogállamiság** szerves részét képezi. A jog egységes és egyforma értelmezése szorosan összefügg a törvény előtti egyenlőséggel. Az eltérő bírósági jogértelmezés és az egységes jogértelmezés hiánya, valamint az eltérő esetjog alkotmányossági kérdéseket vet fel. A bírói jogalkalmazás egységességének közvetlen alkotmányos jelentősége van, és bár minden bíróságnak és bírónak szerepe van a bírósági joggyakorlat egységességének biztosításában, az egységesség legfőbb letéteményese a Kúria.

Az úgynevezett **korlátozott precedensrendszer** – amelyet a Velencei Bizottság ajánlásai figyelembevételével 2020-ban vezettek be – megerősítette a Kúria egyedi határozatainak a szerepét. Főszabály szerint a Kúria jogerős egyedi határozataiban adott jogértelmezés az ilyen határozatok Bírósági Határozatok Gyűjteményében történt közzétételét követően kötelező mind a Kúria ítélkező tanácsaira, mind pedig az alsóbb fokú bíróságokra nézve.

Az alsóbb fokú bíróságok továbbra is eltérhetnek a Kúria döntéseitől, de az eltérést részletesen **meg kell indokolniuk**. Az indokolást és az eltérést a Kúria a felek kérelmére **kasszációs eljárásban** felülvizsgálhatja.

A második eszköz az úgynevezett **jogegységi határozat**. Ha egy adott ügyben a Kúria valamely ítélkező tanácsa más jogértelmezést szeretne követni (jogkérdésben el kíván térni egy korábban közzétett kúriai döntéstől), azt a tanács nem teheti meg szabadon. Fel kell függesztenie az eljárást, és jogegységi eljárás lefolytatását kell indítványoznia, amelyben a Kúria speciális tanácsa dönt az eltérés lehetőségéről és az indítványban szereplő jogértelmezési kérdésről. Ezekben az eljárásokban – a **Velencei Bizottság** ajánlásai nyomán – a felek részvétele is biztosított, ők is kifejtethik véleményüket. Ezt követően a jogegységi eljárást kezdeményező ítélkező tanács **kötvé van** a jogegységi határozatban adott értelmezéshez. Jogegységi eljárást a Kúria elnöke, elnökhelyettese, kollégiumvezetője, illetve – előzetes döntéshozatali indítvány alapján – a legfőbb ügyész is indítványozhat. A jogegységi határozatban foglalt értelmezés **általános jelleggel minden bíróságra nézve kötelező**.

A **jogegységi panasz eljárás** új, rendkívüli jogorvoslati lehetőség igazságszolgáltatási rendszerünkben. Az eljárást a felek a Kúria jogerős határozata ellen kezdeményezhetik. A panaszt arra lehet alapozni, hogy a jogerős határozat jogkérdésben eltér a Kúria ítélkező tanácsának egy másik, korábban közzétett határozatától.

Ezekben az eljárásokban a Kúria **jogértelmezést** ad és dönt az adott **ügyről**. Ha a Kúria megállapítja, hogy a Kúria ítélkező tanácsa jogkérdésben indokolatlanul eltért a korábbi üggyől (indokolatlanul másként értelmezték vagy alkalmazták a jogot), akkor a Kúria ítélkező tanácsának kifogásolt döntését hatályon kívül helyezheti. Ha a Kúria megállapítja, hogy a jogkérdésben való eltérés (azaz a korábbi üggyhöz képest eltérő jogértelmezés vagy

jogalkalmazás) észszerű, vagy szükséges volt, akkor a Kúria megerősíti az új, kötelező erejű jogértelmezést, és nem változtatja meg a megtámadott határozatot.

Az **új** vagy **eltérő** jogértelmezéssel a Kúria biztosíthatja, hogy határozatai összhangban álljanak az Emberi Jogok Európai Bíróságának és az Európai Unió Bíróságának az ítéleteivel, valamint a magyar Alkotmánybíróság határozataival. Ha a Kúria új, eltérő jogértelmezést erősít meg, akkor ez a jogértelmezés **felülírja** a korábbi, ellentétes értelmezést tartalmazó határozatokat, amelyek többé nem lesznek kötelezőek az alsóbb fokú bíróságokra, illetve a Kúria ítélkező tanácsaira. A Kúria ilyen módon biztosítja, hogy kötelező erejű döntéseit az európai emberi jogi joganyaggal, az uniós joggal, és a magyar alkotmányos követelményekkel összhangban értelmezzék.

A jogegységi eljárást és a jogegységi panasz eljárást is a **jogegységi panasz tanácsok** folytatják le. A Velencei Bizottság ajánlásait követve a Kúria két állandó, 21 tagú testületet hozott létre. A testületeket a Kúria elnöke vagy valamelyik elnökhelyettese vezeti.

Tavaly a Kúria 41 jogegységi panasz ügyet fejezett be, és 12 jogegységi határozatot hozott.

Excellenciás Hölgyeim és Uraim, köszönöm megtisztelő figyelmüket.